

18.02.2009

נכסים תרבותיים בעזה ניזוקו ונמצאים בסכנה רבה

הוועדה הבינלאומית של המגן הכחול ("הוועדה") מביעה צער על אבדן החיים וההרס שאירעו לאחרונה בשטחים הפלסטיניים ובמדינת ישראל, במיוחד באזור עזה, ועל המשך המאבק המזוין שמאיים לנפץ את הפסקת האש השבירה. הוועדה גם מודאגת מאד מן האפשרות כי המאבק הנוכחי יסלים עוד יותר.

הוועדה, שנוסדה בשנת 1996 "כדי לפעול להגנת נכסי תרבות ב עולם הנמצאים תחת איום של מלחמות ושל אסונות טבע", קוראת היום לכל הצדדים לכבד את נכסי התרבות באזור. בקריאה זו, אין הוועדה נוקטת עמדה לגבי כל סוגיה אחרת בקשר לסכסוכים באזור.

נמסרו דיווחים כי שתי ספריות עירוניות בעמוגזי ובג' 'ור-אל-דיק הושמדו כליל וכי הספריות של אוניברסיטת האיסלם ושל סניף טל אל-חוזה של אוניברסיטת אל-אכסה, נפגעו קשות. בצער, אנו צריכים לשער כי מסמכים רשמיים גם הושמדו במהלך האלימות בתקופה האחרונה.

בשנת 1998, נרשמו עשרה מוזיאונים בעזה ובגדה המערבית, בעוד שמספר זה צומצם לחמש ה בשנת 2002, ומספר המבקרים ירד באופן קיצוני. באוגוסט 2008 נפתח המוזיאון הארכיאולוגי הראשון בעזה, ממומן באופן פרטי עם התמיכה של מוזיאון האומנות וההיסטוריה (Musée d'art et d'histoire) שבגלנבה.

מוזיאון עתיקות זה, המנוהל על ידי האספן העזתי ג' 'אדת כודארי, נפגע כעת. יתרה מזאת, דיווחים מוקדמים אשר טרם אושרו, על נזק לאתרי נכסים תרבותיים, כולל חפירות ארכיאולוגיות, מהווים סיבה לחרדה.

עזה מהווה אחד מן הצמתים התרבותיים ההיסטוריים העשירים ביותר באזור, עם אתרים ארכיאולוגיים ובנינים היסטוריים רבים. לאזור כולו ישנה מסורת תרבותית עשירה ומורכבת יוצאת מן הכלל, ולכן חשוב ביותר שכל הצדדים לסכסוך ינקטו בכל אמצעי הזהירות הדרושים כדי למנוע הרס ונזק למסורת תרבותית. העיר עזה היא בת אלפי שנים ואוכלסה על ידי כל התרבויות החשובות באזור – כנענית, עברית ו/או יהודית, יוונית-רומית, ביזנטית, אומ'יאדית, צלבנית, מצרית, עות'מאנית, -- שהשאירו אחוריהן אתרים ארכיאולוגיים מההווים גורם דומיננטי באזור. ישנם מספר רב של מסגדים, כנסיות, בתי כנסת, וכן שדרת שוק, פונדק, נמל אנתידון, סוף דרך הקטורת, וגם נכסי מסורת מודרניים בעלי חשיבות רבה. האן יוניס ידועה בגין הפונדק השמור היטב שלה. רפיח, עבאסן אל-כבירה, דיר אל-בלאה ורליאה הינן ערים עתיקות. רוב הבניינים שנהרסו הם חלק מן המסורת העממית אשר מבטאת את ההיסטוריה של החיים היום-יומיים של אנשים פשוטים.

תהליך הסילוק והבנייה מחדש לאחר סכסוך מזוין עלול להיות מסוכן. התערבויות עלולות להתרחש ללא רישום נכון של הנזק למסורת התרבותית. צוותים מיומנים הנחוצים למשימה אינם תמיד זמינים וכו'. עם קריסת השלטון האזרחי, מסורת תרבותית, כגון אתרים ארכיאולוגיים, נמצאת בסכנה גדולה בפני ביזה.

בעוד שהוועדה מודעת היטב לכך כי יש דאגות אחרות, בעלי חשיבות רבה, בעת סכסוך מזוין, בראש ובראשונה אובדן החיים, היא מבקשת להדגיש כי המשפט הבינלאומי ההומניטארי גם מגן על נכסי תרבות. היא דוחקת בכל הצדדים הנוגעים בדבר לזכור את חובותיהם בהתאם להוראות אמנת האג בנושא ההגנה על הנכסים התרבותיים בעת סכסוך מזוין משנת 1954, על שני הפרוטוקולים שלה, אשר קוראת למדינות "לא לנקוט בצעדים מכוונים אשר עלולים להזיק באופן ישיר או לא-ישיר את המסורת התרבותית והטבעית" בשטח של מדינות אחרות.

הוועדה קוראת, אפוא, לכל הצדדים לנקוט במשנה זהירות כדי להגן על המסורת התרבותית העשירה של האזור, להימנע מן השימוש בנכסי תרבות למטרות צבאיות או כחיפוי למטרות צבאיות, ולנקוט באמצעי המניעה הדרושים כדי לוודא שהיא לא תינזק במהלך הסכסוך הנוכחי.

יש להתייחס לתרבות בתור צורך בסיסי הנהנה מתמיכת ארגונים בינלאומיים וממשלות.

עזה זקוק למסורת התרבותית שלו כדי לחזק את זהותו ואיחודו.

בשם ארגון המגן הכחול,

ג'וליאן אנפרונס

נשיא

הוועדה הבינלאומית של המגן הכחול

ליצירת קשר: secretariat@icom.museum

למידע נוסף, נא ליצור קשר עם משרד המגן הכחול

המגן הכחול הוא הסמל של אמנת האג משנת 1954, שהיא האמנה הבינלאומית הבסיסית הקובעת כללים להגנת המסורת התרבותית בעת סכסוכים מזוינים. רשת המגן הכחול מורכבת מארגונים העוסקים במוזיאונים, ארכיונים, תמיכות אורקולית, ספריות, וכן אנדרטאות ואתרים.

הוועדה הבינלאומית של המגן הכחול, אשר נוסדה ב שנת 1996, מורכבת מנציגים מחמשת הארגונים הלא-ממשלתיים (NGOs) הפועלים בתחום:

- המועצה הבינלאומית לארכיונים (www.ica.org),
- המועצה הבינלאומית למוזיאונים (www.icom.museum),
- המועצה הבינלאומית לאנדרטאות ואתרים (www.icomos.org), ו-
- האיחוד הבינלאומי של ארגונים ומוסדות ספרייה (www.ifla.org)
- המועצה המתאמת להתאחדויות ארכיונים אורקוליים (www.ccaaa.org)

ועדות לאומיות של המגן הכחול נוסדו במספר מדינות. התאחדות הוועדות הלאומיות של המגן הכחול (ANCBS), שנוסדה לאחרונה בדצמבר 2008, תתאם ותחזק מאמצים בינלאומיים להגן על נכסי תרבות שבסכנת השמדה עקב סכסוכים מזוינים או אסונות טבע. להתאחדות מטה בהאג.

התאחדות הוועדות הלאומיות של המגן הכחול
Association of National Committees of
the Blue Shield (ANCBS)
Postal address ANCBS Office:
Laan van Meerdervoort 70
2517 AN The Hague, The Netherlands
E mail address: contact@ancbs.org
Web address: www.ancbs.org
Telephone: 00 31 (0)70-3466161
Fax: 00 31 (0)70-3467232